

Tot és possible

Joan Martí i Castell, president de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, diu en la introducció del DIEC2 que el lector "té a les mans una obra, l'elaboració de la qual ha fet possible que sigui compacta i plural alhora". Home, si no s'hagués elaborat no només no hagués pogut ser compacta i plural, és que no hagués pogut ser.

Agilitzen Proust

Marcel Proust (*Contre Sainte-Beuve*) parla de les frases d'un article seu publicat a *Le Figaro* que aboca lentament (*lentement*) en els milers i milers de pensaments dels lectors del diari. El *Contra Sainte-Beuve* d'Antoni Marí i Manel Pla publicat per Tusquets elimina l'adverbi *lentament*.

Desmemòria

El catàleg de l'exposició "Dues mirades al territori. Memòries de la Costa Brava", dels fotògrafs Francesc Català-Roca i Xavier Miserachs, publicat per la Fundació Caixa Girona, parla sempre de "Port de la Selva". El nom del poble és "el Port de la Selva".

Ep!

El DIEC2 separa ara clarament les dues accepcions de la interjecció *ep*. La número 1 és "expressió usada per a cridar algú, per a cridar-li l'atenció". I la 2, "expressió usada com a precedent d'una objecció, d'una rectificació, etc.", si bé només la segona té dret a exemple. Ara bé, l'entrada de la interjecció germana, *ei*, que vol dir el mateix, manté juntes les dues accepcions, sense numerar-les, i introdueix la segona amb un *o bé*: "expressió usada per a cridar l'atenció a algú, o bé expressió amb què es fa precedir una rectificació, una restricció, una objecció, etc., a allò que acabem de dir o acaba de dir un altre". Mentre revisaven l'entrada *ei*, els 22 directores-coordinadors de l'obra van patir, doncs, l'absència d'un coordinador que els cridés, "ep!"

Traduïda l'obra magna del pensador que ha capgirat la nostra visió de la filosofia medieval

El saber medieval no és una especulació abstracta. Fins i tot la discussió de qüestions teòriques sorgia de contextos i afers pràctics. A l'inici no hi ha idees o problemes, sinó persones que cerquen respostes als conflictes del seu temps.

Aquest punt de vista determina el perfil d'una de les millors i més originals històries sobre la filosofia medieval escrites mai, *El pensament filosòfic a l'edat mitjana. D'Agustí a Maquiavel*, de Kurt Flasch, (Magúncia, Alemanya, 1930), publicat a Alemanya l'any 2000 i que l'editorial Edèndum ha traduït en versió de Josep Batalla. El volum té unes 700 pàgines i la traducció catalana és la primera del llibre.

L'autor ha contribuït de forma decisiva a transformar la mirada que es tenia sobre la filosofia medieval. La seva tesi es pot resumir amb la primera frase de la introducció del llibre: "La filosofia de l'edat mitjana fou l'esforç amb què alguns individus i grups sencers de persones intentaren orientar-se en la vida mitjançant el pensament."

A més de dedicar diverses monografies a sant Agustí i Nicolau de Cusa, Kurt Flasch ha publicat llibres de divulgació. La seva introducció a la filosofia medieval és la més llegida a França. Home de gran cultura, és un intel·lectual compromès amb l'actualitat i escriu regularment a la premsa.

Flasch situa el saber medieval en períodes temporals i els relaciona amb corrents culturals. No pensa que es pugui parlar d'un pensament medieval únic, perquè es presenta diferenciat per autors, per regions, per experiències i per lectures. Ja el mot *medieval*, recorda, fou la invenció polèmica d'un humanista. Volia descriure l'estranyesa amb què era vist un llarg període de prop de mil anys. El mot designa una unitat que no ha existit mai. Només cal pensar, diu, que comprèn tant la saviesa d'uns jueus del segle XI com les conviccions filosòfiques d'Erasme de Rotterdam.

Després d'una primera part dedicada als fonaments, amb Agustí, Boeci o Dionisi Areopagita, reporta les diferents fases evolutives del pensament medieval, i els capítols, en comptes de parlar d'idees, es titulen, per exemple, el primer, "Nous condicionaments", que són quatre, el cristianisme, la llengua llatina, l'ensenyament i les biblioteques. Després trobem apartats anomenats "Economia, política i cultura" i "L'auge econòmic", fins que els pensadors van adquirint cada cop més protagonisme. Entre els que mereixen la màxima atenció trobem Tomàs d'Aquino, Roger Bacon, Ramon Llull, Teodor de Freiberg, Mestre Echart, Guillem d'Ockham, Lorenzo Valia, Nicolau de Cusa i Leonardo da Vinci, fins a arribar a Maquiavel i Luter.

Els filòsofs, sobretot els alemanys, comenta Flasch, pressuposen tàcitament l'aïllament dels problemes filosòfics i han fet de les idees i els problemes protagonistes autònoms de la història. Aquest llibre, diu, és un intent de distanciar-se'n, bo i recorrent a una recerca i una exposició diferents.

Ramon Llull és un dels autors estudiats per Kurt Flasch en l'estudi *El pensament a l'edat mitjana*.

Lluís Bonada